

**UCHWAŁA NR XXVI/133/25
RADY GMINY W BAĆKOWICACH**

z dnia 5 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Baćkowice na lata 2026 – 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151), art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Baćkowice na lata 2026 - 2029 w brzmieniu stanowiącym

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Baćkowice na lata 2026-2029

I. WSTĘP

Zdaniem ekspertów, pandemia spotęgowała negatywne zachowania związane z piciem alkoholu – zwiększyła ilość i częstotliwość picia, szczególnie wśród osób, które już wcześniej piły ryzykownie, zmieniła modele konsumpcji – powszechne stało się picie w domu, samotnie, od wcześniejszych godzin. Nasiliła także zjawisko *binge drinking* - 23% pijących przyznało, że picie nadmierne podczas jednej okazji zdarzało im się częściej niż przed rokiem 2020. O ile w wielu krajach zmniejszył się całkowity w

uzależnień behawioralnych są: zakupoholizm, fonoholizm, hazard, seksoholizm, pracoholizm, siecioholizm oraz zaburzenia odżywiania.

Współczesna wiedza o problematyce uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych nakazuje widzenie w nich zagrożenia o charakterze globalnym, które jednakże manifestuje się głównie na poziomie krajowym i lokalnym i właśnie w strukturach krajowych i regionalnych upatruje się coraz powszechniej skutecznych form reakcji na problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Przygotowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026- 2029 dla Gminy Baćkowice określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki, jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Istotnym elementem niniejszego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia (NPZ), który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, natomiast narkomania, to uzależnienie od środków psychoaktywnych takich jak narkotyki, dopalacze. Z uzależnieniami tymi wiąże się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowią one problem socjalny i przyczyniają się do występowania zjawisk patologii społecznych. Alkoholizm czy narkomania są ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Uzależnienie nie jest jednak jedynym problemem, jakie może spowodować używanie substancji psychoaktywnych. To również szereg problemów psychicznych i fizycznych, społecznych i gospodarczych. Dlatego istotne jest, aby odpowiednio szybko reagować na zjawiska oceniane jako szkodliwe i niepożądane, a spowodowane używaniem np. alkoholu lub narkotyków. Choć może się wydawać, że uzależnienie od czynności jest łagodniejsze niż od substancji psychoaktywnych, to jednak każdy typ uzależnienia jest tak samo groźną chorobą.</

- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii (art. 10 ustawy). Ustawodawca wskazał w szczególności następujące obszary działań:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej

Wnioski z badań dotyczących mieszkańców Gminy Baćkowice

1. Największe problemy społeczne w Gminie

Wniosek: Uzależnienie od papierosów (78%) uzależnienie od alkoholu (77%), bezrobocie (76%) oraz uzależnienia behawioralne (73%) zostały uznane przez mieszkańców za najbardziej istotne lokalne problemy.

Podsumowanie: Problemy związane z paleniem papierosów, spożywaniem alkoholu, bezrobociem oraz uzależnieniami behawioralnymi wymagają największej uwagi w działaniach profilaktycznych i społecznych.

2. Inicjacja alkoholowa wśród mieszkańców

Wniosek: Najczęściej inicjacja alkoholowa miała miejsce między 16 a 18 rokiem życia (50%), a 37% pierwszy raz piło alkohol po ukończeniu 18 lat.

Podsumowanie: Wiek inicjacji alkoholowej wskazuje na potrzebę edukacji młod

Podsumowanie: Mieszkańcy oczekują szerokiego dostępu do programów profilaktycznych, co powinno być uwzględnione w planowaniu lokalnych działań.

10. Zjawisko kompulsywnego jedzenia i jego ryzyko

Wniosek: 24% respondentów deklaruje trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych, a 39% reguluje emocje poprzez jedzenie.

Podsumowanie: Wskazane są działania edukacyjne i wsparcie psychologiczne w zakresie zdrowego odżywiania oraz regulacji emocji.

Wnioski z badań dotyczących pracowników instytucjonalnych w Gminie Baćkowice

1. Udział w instytucjach zajmujących się problemami społecznymi

Wniosek: 50% respondentów to członkowie GKRPA, 33% działa w Zespole Interdyscyplinarnym, a 17% pełni funkcje w obu tych podmiotach jednocześnie.

Podsumowanie: Za

2. Relacje z nauczycielami

Wniosek: 77% uczniów klas 4-6 i 66% uczniów klas 7-8 deklaruje dobre relacje z nauczycielami, co oznacza spadek o 11 punktów procentowych w starszych klasach.

Podsumowanie: Wraz z wiekiem uczniów relacje z nauczycielami pogarszają się, co wskazuje na potrzebę poprawy komunikacji i wzmacniania wsparcia.

3. Relacje z rówieśnikami

Wniosek: 94% uczniów klas 4-6 i 92% klas 7-8 ocenia relacje z rówieśnikami jako dobre lub bardzo dobre.

Podsumowanie: Dobre relacje koleżeńskie są ważnym czynnikiem wzmacniającym poczucie przynależności i bezpieczeństwa w grupie.

4. Spożywanie alkoholu przez uczniów

Wniosek: 97% uczniów klas 4-6 i 99% klas 7-8 nie piło alkoholu w ostatnim czasie.

</

Podsumowanie: Istotne jest wzmocnienie wsparcia psychologicznego oraz działań interwencyjnych w przypadkach przemocy.

12. Doświadczenie przemocy rówieśniczej

Wniosek: Respondenci wskazali, że spotyka ich zarówno przemoc psychiczna (SP 4-6 – 14%; SP 7-8 – 13%) oraz przemoc fizyczna (SP 4-6 – 22%; SP 7-8 – 19%).

Podsumowanie: Zjawisko przemocy rówieśniczej powinno być monitorowane na bieżąco, a działania profilaktyczne – wzmacniane.

13. Czas spędzany przed ekranami

Wniosek: Badani wskazywali zazwyczaj, że spędzają czas przed komputerem do 2 godzin dziennie: SP 4-6 – 32%; SP 7-8 – 22%, czy też do 4 godzin dziennie: SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 27%. Znacznie niepokoją odsetki ankietowanych, którzy zaznaczyli, że spędzają przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie: SP 4-6 – 7%; SP 7-8 – 9%. Do

- 1) Zwiększenie wiedzy merytorycznej sprzedawców w zakresie znajomości ustawy o wychowaniu w trzeźwości i umiejętności asertywnej odmowy.
- 2) Zwiększenie świadomości osób uprawnionych do prowadzenia pojazdów w materii konsekwencji wynikających z siadania za kierownicą po spożyciu alkoholu, zażyciu substancji psychoaktywnych oraz wzbudzenie w mieszkańcach gminy obywatelskiego braku akceptacji.
- 3) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
- 4) Podnoszenie świadomości dotyczącej uzależnień od substancji i uzależnień behawioralnych wśród rodziców, uczniów szkół oraz podnoszenie ich kompetencji w zakresie kształtowania postaw swoich dzieci.
- 5) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- 6) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży, w tym prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych i naukowych.
- 7) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów

2.1. Sposób realizacji:

- Udzielanie pomocy psychologiczno-prawnej w Punkcie Konsultacyjnym;
- Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy osobom/rodzinom doświadczającym przemocy związanej z uzależnieniami, w tym wdrażanie procedury „Niebieskiej karty”;
- Upowszechnianie informacji dot. dostępu do działań profilaktycznych i interwencyjnych oraz placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych i ich rodzin;
- Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie, diagnoza w obszarze uzależnień oraz przemocy w rodzinie;
- Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

2.2. Wskaźniki monitoringowe: liczba udzielonych porad w Punk

·Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz eliminowania z ruchu drogowego kierowców po użyciu środków odurzających, w tym współpraca z policją w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy (np. zakup alkomatów, narkotestów, sprzętu) i innych przedsięwzięć niezbędnych do realizacji różnych zadań związanych z profilaktyką uzależnień.

3.2. Wskaźniki monitoringowe: liczba przeprowadzonych szkoleń; liczba uczestników szkoleń; liczba zrealizowanych programów i kampanii profilaktycznych; liczba uczestników programów i kampanii profilaktycznych; liczba dzieci objętych dożywianiem uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach opiekuńczo-wychowawczych; liczba zakupionych materiałów edukacyjnych, ilość dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych; liczba warsztatów profilaktycznych rekomendowanych; liczba placówek prowadzących zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i inne formy opieki; liczba działań podjętych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

3.3. Realizatorzy zadania: Urząd Gminy w Baćkowicach, GKRPA, placówki oświatowe, ośrodek zdrowia, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe, Policja

5.3. Realizatorzy zadania: Urząd Gminy w Baćkowicach, GKRPA, Policja

4. Termin realizacji zadań:

Realizacja zadań objętych Programem została zaplanowana na lata 2026 - 2029. Przedmiotowe zadania mają charakter długoterminowy i stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych przewidzianych do realizacji w wieloletniej perspektywie budżetowej. Proces wdrażania gminnego programu polega przede wszystkim na systematycznej realizacji działań w nim ujętych, promocji i społecznej komunikacji (np. z wykorzystaniem strony internetowej gminy, OPS, placówek oświatowych), a także inicjowaniu i prowadzeniu konsultacji z wykonawcami zadań.

Zadania Programu będą realizowane poprzez:

- zlecenie zadań innym gminnym jednostkom organizacyjnym – w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych;

- zakupy i zlecenia zewnętrzne (otwarte konkursy ofert, zamówienia publiczne, bez stosowania ustawy

Zgodnie z art. 4¹ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Konieczność ujęcia w Programie zasad wynagradzania członków GKRPA nakłada art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy.

1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie wynoszące:

a) za udział w jednym posiedzeniu Komisji:

- 300,00 złotych brutto dla Przewodniczącego i Sekretarza GKRPA,
- 200,00 złotych brutto dla pozostałych członków GKRPA.

b) za udział w czynnościach związanych z kontrolą punktów sprzedaży napojów alkoholowych w wysokości 300 złotych brutto za dzień kontroli, niezależnie od ilości kontrolowanych punktów.

2. Wynagrodzenie wypłaca się po potrąceniu należnych składek na ubezpieczenia oraz podatek.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Natomiast art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii określa, że przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy.

Realizacja wymienionych zadań jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Mając powyższe na uwadze, przyjęcie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Baćkowice na lata 2026-2029 w brzmieniu określonym jak w załączniku do niniejszej uchwały, jest uzasadnione.</